

Voorstel voor het Algemeen Bestuur

ONDERWERP Voorkeursalternatief HWBP Dijkversterking Veilige Vecht	Reg. Nr. Z/24/059758- 249827		
	Portefeuillehouder J.C.G. Wijnen		
Datum DB - vergadering	21 mei 2024	Datum AB - vergadering	4 juni 2024

VOORSTEL

Het Algemeen Bestuur:

1. neemt kennis van de reactienota met daarin de reactie van het waterschap op de inspraakreacties op het voorgestelde concept Voorkeursalternatief;
2. besluit om het Voorkeursalternatief HWBP Dijkversterking Veilige Vecht vast te stellen.

SAMENVATTING

Op 12 september 2019 heeft het algemeen bestuur (AB) krediet beschikbaar gesteld voor de verkenning voor de noodzakelijke dijkversterking van de dijken langs de Vecht tussen Dalfsen en Zwolle. Deze zijn in de derde landelijke toetsronde afgekeurd en moeten versterkt worden om de bewoners achter deze dijken voor de komende decennia te beschermen tegen hoog water in de Vecht. Het Hoogwaterbeschermingsprogramma subsidieert de verkenning voor 90% van het vooraf geraamde benodigde budget.

Als afsluiting van deze verkenning is een verkenningenrapport opgesteld door het projectteam (bijlage 1). Het verkenningenrapport is een digitaal rapport en is te raadplegen via deze link: [Verkenningenrapport Veilige Vecht](#). Hierin is een verantwoording opgenomen van het doorlopen proces. Er is een brede verkenning uitgevoerd naar mogelijke maatregelen om de waterveiligheid te kunnen waarborgen, onder andere ook maatregelen in het gehele watersysteem van de Vecht. Het voorkeursalternatief (VKA) bestaat uit zoveel mogelijk eenvoudige en doelmatige versterkingsmaatregelen, zonder een grote bijdrage van maatregelen in het watersysteem. Deze maatregelen passen goed bij het specifieke karakter van de Vecht en de Vechtdijken, hebben daarmee een sober karakter, en zijn afgestemd met stakeholders in de omgeving van de Vecht. Om te komen tot een voorkeursalternatief is er samen met bewoners en partners in de regio een trechteringsproces doorlopen van mogelijke maatregelen, naar kansrijke alternatieven en uiteindelijk een voorkeursalternatief. Deze maatregelen zijn geselecteerd op basis van doelbereik, haalbaarheid, en effecten (inclusief duurzaamheid). De effecten zijn beschreven en beoordeeld in het MER deel 1 (Milieu Effect Rapport).

In het najaar van 2023 lagen het MER deel 1 en het verkenningenrapport ter inzage en kon iedereen hierop reageren. De reacties en de antwoorden daarop zijn samengevat in de reactienota (bijlage 2). Naast de reacties heeft het waterschap ook advies van de Commissie mer (cie-mer) op het MER deel 1 ontvangen. Dit advies is samengevat en beantwoord in de reactienota in bijlage 2. Het advies van de bestuurlijke begeleidingsgroep en het draagvlak voor de oplossingen is te vinden in bijlage 3, Notitie Draagvlak.

Het voorstel VKA is op 29 februari in de Deltabijeenkomst gepresenteerd en met u besproken. Na vaststelling van het voorstel VKA gaan we de planuitwerking verder voorbereiden en na de zomer 2024 leggen we een Plan van Aanpak en een kredietaanvraag aan u voor. Omwille van de beheersbaarheid is besloten om het project Veilige Vecht gefaseerd uit te voeren. Hiervoor onderscheiden we een deel Veilige Vecht Dalfsen waar we nu mee starten. De kredietaanvraag in september is hier ook voor bedoeld. Start realisatie voor Veilige Vecht Dalfsen is voorzien in 2027. Eind 2026 verwachten we met de planuitwerking voor Veilige Vecht Zwolle te kunnen starten, zoveel mogelijk met het huidige team waarbij de realisatie door een nieuw team wordt geleid (afbeelding 1).

BEOOGD EFFECT EN/OF RESULTAAT

In de doelenboom van het Waterbeheerprogramma staat onder thema waterveiligheid de maatregel voor het realiseren van 9 dijkversterkingsprojecten. Veilige Vecht is daar één van. Dit voorstel voorkeursalternatief is een belangrijke mijlpaal in het realiseren van voldoende waterveiligheid (binnen de daarvoor geldende normen) voor de inwoners in de steden Zwolle en Dalfsen en hun omgeving. Na het uitvoeren van dit dijkversterkingsproject zijn de dijken langs de Vecht tussen Dalfsen en Zwolle weer veilig, met inbegrip van de op dit moment voorziene klimaatverandering tot en met 2070.

Aan het einde van de verkenning, waar we nu aangekomen zijn, wordt het voorkeursalternatief vastgesteld. De planuitwerking leidt tot een Projectbesluit en een ontwerp dat de aannemer kan gaan realiseren. De start van de realisatie zal op zijn vroegst plaatsvinden in 2027.

KADER

De dijken langs de Vecht binnen ons werkgebied zijn in de Omgevingswet aangewezen als primaire keringen. Deze keringen moeten voldoen aan vastgestelde normen uit het Besluit Kwaliteit Leefomgeving. Dit wordt regelmatig getoetst en uit de Derde Landelijke Toetsronde (LTR3) is gebleken dat ze niet voldoen. Hieruit volgt dat we ook de wettelijke taak hebben om de veiligheid van onze bewoners te herstellen door het versterken van de dijken.

Het voorkeursalternatief is de afronding van de verkenning en geeft een bestuurlijk vastgesteld kader met de voorkeursoplossing waarbinnen de uitwerking tot en met realisatie moet plaatsvinden. Onder het regiem van de Omgevingswet is het vaststellen van het voorkeursalternatief ook het laatste moment dat het AB een inhoudelijk besluit kan nemen over de gekozen oplossing. Het vrijgeven van het krediet blijft de bevoegdheid van het AB.

ARGUMENTEN

Deze uitwerking van de mogelijke dijkversterking is gestuurd door de navolgende uitgangspunten:

- Een goede ruimtelijke inpassing conform het projectspecifieke Ruimtelijk Kwaliteitskader (2021)
- Oplossingen in grond gaan boven constructies
- Oplossingen binnendijs gaan boven oplossingen buitendijs

De oplossingen zijn op basis van het beoordelingskader beoordeeld op de volgende criteria:

- Doelbereik (zorgt het alternatief voor voldoende waterveiligheid)
- Haalbaarheid (is het betaalbaar, maakbaar, onderhoudbaar, vergunbaar etc.)
- Effecten op de omgeving (wonen, grondwater, natuur, landbouw etc.)

Voor de oplossingen is nadrukkelijk gekeken naar de eigenschappen van de dijk en de omgeving. Door verder te kijken dan de reguliere dijkversterkingstechnieken zijn hier oplossingen mogelijk die bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit, behoud van de biodiversiteit, behoud van de kenmerken van gebied én die minder kosten dan de meer traditionele dijkversterkingstechnieken. Waar mogelijk worden deze oplossingen (stoorlaagvermenging¹ en de erosiebuffer) toegepast. Indien dit niet kan of niet voldoende zorgt voor waterveiligheid worden meer traditionele technieken gebruikt als klei aan de rivierzijde van de dijk of een verticale pipingvoorziening.

In de totstandkoming van het voorkeursalternatief is een aantal innovaties aan de orde geweest, en waar mogelijk toegepast.

Innovatie Gras op Zand

Van december 2020 tot en met maart 2021 zijn praktijkproeven uitgevoerd om de sterkte van de grasmat op de dijk te bepalen. Daaruit bleek dat de grasmat aan de landzijde sterker is dan gedacht. Met de resultaten van het onderzoek is aangetoond dat de grasmat op de zandige Vechtdijken bewezen sterkte heeft wat meegenomen mag worden in de beoordeling. Met een investering van een

¹ Stoorlaagvermenging is in eerdere communicatie aangeduid met de naam diepploegen. Dit is echter een werkmethode waar meerdere opties bij zijn. Stoorlaagvermenging is de naam van het beoogde eindresultaat.

kleine 1,3 miljoen euro is 40 – 60 miljoen euro van de begrote opgave verdwenen, wat betekent dat als gevolg van dit onderzoek een deel van de waterveiligheidsopgave is opgelost. Dit had met name gevolgen voor de hoogteopgave welke op een groot deel van het traject verdwenen is.

Innovatie Systeemmaatregelen

Naar aanleiding van de Projectoverstijgende Verkenning (POV) Systeemmaatregelen Vecht -een innovatieproject van waterschap Vechtstromen en Waterschap Drents Overijsselse Delta samen- is in de verkenning het concept van bufferen van het overschot aan water in het stroomgebied uitgewerkt tot een voorstel voor een Kansrijk Alternatief voor waterveiligheid achter de Vechtdijken. Dit voorstel Kansrijk Alternatief is uiteindelijk niet verder uitgewerkt tot een onderdeel van het voorkeursalternatief. Belangrijkste reden is het wegvallen van de hoogte opgave als gevolg van het Gras op Zand onderzoek. Een en ander heeft wel geleid tot heel veel kennis over mogelijkheden voor buffering in het watersysteem van de Vecht. Kennis waar beide waterschappen nog steeds hun voordeel mee doen, onder andere in het kader van 'Water en Bodem sturend' en de aanpak van droogte in het landelijke gebied.

Innovatie Dijken en Natuur

In het huidige innovatieproject Dijken en Natuur (trekkerschap ligt bij ons waterschap) wordt gekeken naar oplossingen waarin natuur en waterveiligheid samen optrekken. Veilige Vecht is een pilotproject voor deze innovatie. Dit is besproken met de natuurbeheerder bij Langenholte, de Stichting Landschap Overijssel. Vanuit deze benadering hebben zij ingebracht dat een dijkverlegging ten noorden van Langenholte een goed alternatief zou kunnen zijn voor behoud en ontwikkeling van Natura 2000 gebied en tegelijk het waarborgen van waterveiligheid. Een eerste verkenning toont aan dat dit wellicht een haalbaar alternatief zou kunnen zijn voor het voorgestelde voorkeursalternatief ter plaatse. Met instemming van Landschap Overijssel passen we het VKA hier nu nog niet op aan, maar mogelijk komen we bij u terug met een verbeterd voorstel met daarin een dijkverlegging. Mogelijk leidt deze symbiose met natuurontwikkeling ook tot een goede oplossing voor de Zijlolk aan de overzijde bij Genne. Hier is Staatsbosbeheer onze gesprekspartner.

Innovatie Stoorlaagvermenging

Deze innovatie hebben we binnen het project zelf ontwikkeld, specifiek voor de Vecht. De optimalisatie van werkmethode loopt nog en kan nog het een en ander betekenen voor de uitvoeringswijze. De gedane proeven bewijzen dat bij de toegepaste werkmethodes een goede vermenging van de stoorlaag optreedt. Daarmee hebben we een alternatief gevonden voor het opheffen van het risico van piping die relatief goedkoop en duurzaam is. Levensduur van de oplossing en mogelijke consequenties voor het beheer van de kering worden in de planuitwerking nader in beeld gebracht.

Innovatie Erosiebuffer en de toepassing van gebiedseigen grond

Binnen het HWBP is al enige jaren geleden een innovatieproject gestart voor de toepassing van gebiedseigen grond, en dan ook nog in een erosiebuffer. Tot voor kort was het team dat dit project gedaan heeft bij Waterschap Aa en Maas nog actief in het overdragen van gedane kennis. Ze hebben ons ook een aantal malen geadviseerd op onze specifieke toepassing. Daarnaast hebben we hierover advies ingewonnen van het Adviesteam Dijkontwerp van het HWBP. Ook hiervoor geldt dat deze kennis een belangrijke bijdrage is bij het vinden en uitwerken van een duurzame en sobere maatregel voor de erosiebestendigheid van onze Vechtdijken.

Twee trajecten

De voorkeursoplossing is op hoofdlijnen te delen in twee gebieden: een oplossing voor de dijken van Dalfsen tot de A28 en een oplossing voor de dijken vanaf de A28 tot het Zwarte Water. Voor ieder deel van de dijk (17 trajecten) is dit verder uitgewerkt. Deze tweedeling is ook de basis voor de keuze van de grens voor splitsen van het project in Veilige Vecht Dalfsen en Veilige Vecht Zwolle.

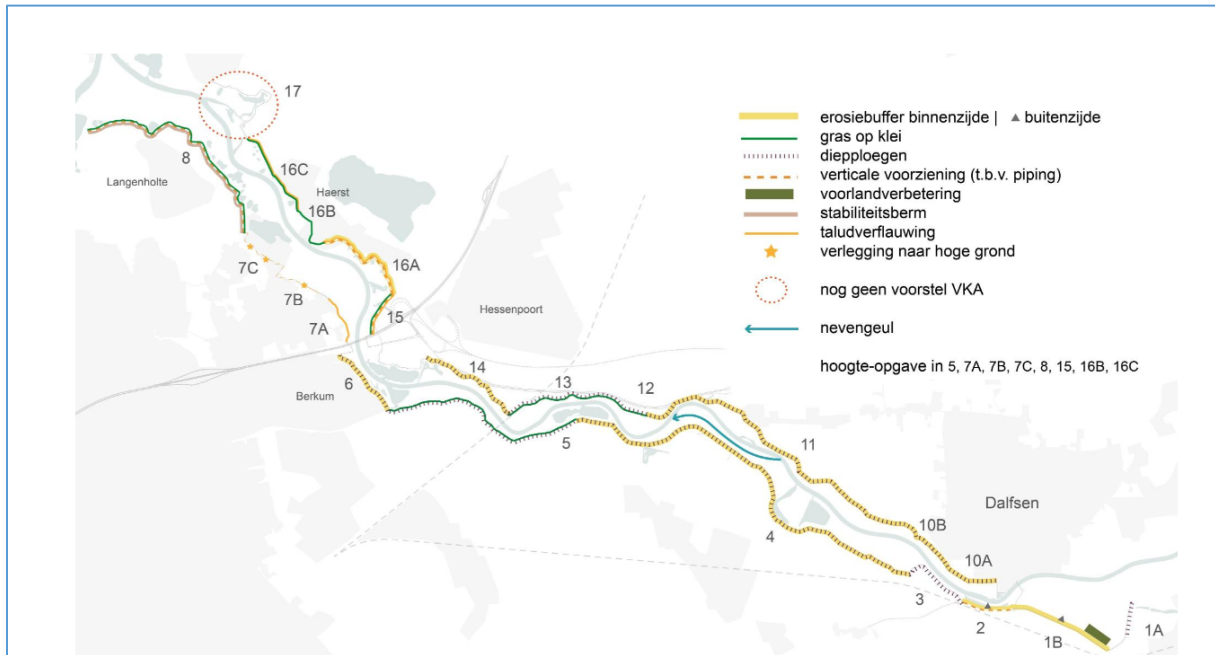
Traject Dalfsen – A28 (grotendeels Gemeente Dalfsen)

Tussen Dalfsen en de A28 zijn twee type maatregelen dominant in de voorkeursoplossing:

- de dijk tegen erosie te versterken door een extra grondlaag (van zandige grond) binnenwaarts tegen de dijk aan te leggen. Het versterken van de dijk met grond biedt kansen voor toepassing van gebiedseigen grond en is goedkoper en duurzamer dan met klei. Grond zorgt ervoor dat natuurwaarden op het talud makkelijker kunnen terugkomen en biedt kansen voor

biodiversiteit. Het aspect duurzaamheid komt vooral tot uitdrukking doordat we geen klei vanuit Zuid-Nederland of het buitenland moeten laten aanvoeren.

- het diep mengen (omploegen of frezen) van een strook grond naast de dijk. Daarmee worden de klei- en zandlaag gemengd, waardoor we piping voorkomen. Na het mengen van de grond kan deze strook weer normaal gebruikt worden.
 - De hinder voor de omgeving wordt beperkt, omdat er maar aan één zijde van de dijk werkzaamheden plaatsvinden. Deze oplossing is op deze locatie goedkoper en vraagt minder ruimtegebruik dan een traditionele oplossing met klei en steunbermen en past heel goed bij het landschappelijke karakter van de huidige dijk.

Figuur 1 Schematische weergave voorkeursalternatief per dijktraject

In dit traject bevinden zich ook twee potentiële meekoppelkansen.

Aan de zuidzijde van stuw Vechterweerd wordt de nevengeul in de uiterwaarden verder uitgegraven. Deze geul draagt bij aan de waterveiligheid en aan de Kaderrichtlijn Water (KRW) doelstellingen van het waterschap door verbeterde vismigratie mogelijk te maken. De meerkosten ten behoeve van de KRW doelstelling moeten worden gedragen door WDO Delta.

Gemeente Dalfsen wil op dezelfde locatie de fietsverbinding verbeteren bij de oversteek van de nevengeul en de Vecht. Er vindt onderzoek plaats naar de haalbaarheid van een brug over de geul en de Vecht. De gemeente is als eigenaar van deze meekoppelkansen verantwoordelijk voor de haalbaarheid en de financiering van de maatregel.

Traject A28 – Zwarte Water (Gemeente Zwolle)

Op dit deel worden de waterstanden meer beïnvloed door het IJsselmeer en de wind. Dit zorgt voor hogere waterstanden, de dijk moet daardoor op dit deel op meer plekken worden verhoogd. Ook is er relatief minder ruimte rond de dijk, door huizen die aan de dijk grenzen of omdat er beschermde natuur is (Natura 2000 habitats). Stoorlaagvermenging naast de dijk is op dit deel niet mogelijk doordat er teveel klei in de ondergrond zit. Daarom wordt hier piping tegengegaan door middel van een constructie in de dijk (zoals bijvoorbeeld een damwand).

Daarnaast versterken we dit deel van de Vechtdijk veelal met klei. Een zandige versterking vraagt te veel ruimte en is daarmee duurder dan een oplossing met klei en heeft minder negatieve effecten. Het toepassen van klei ten westen van de A28 sluit daarnaast goed aan op het landschap en de eigenschappen van de rivierdelta van deze locatie.

FINANCIËN

Het vaststellen van het voorkeursalternatief heeft geen financiële gevolgen in dit besluit.

Het projectteam is bezig met het voorbereiden van de planuitwerking van Veilige Vecht. Op 16 december 2023 heeft het Algemeen Bestuur hiervoor een voorbereidingskrediet van €3 miljoen vrijgegeven.

Voor de start van de planuitwerking zelf is opnieuw krediet nodig, wat eind september aangevraagd zal worden bij het Algemeen bestuur. Dit betreft een voorbereidingskrediet voor de eerste ontwerpstep en concretisering van het voorkeursalternatief. Dit krediet is ook nodig voor het uitvoeren van de aanbesteding van planuitwerking en realisatie Veilige Vecht Dalfsen.

Na de eerste ontwerpstep zal een aannemerscombinatie aansluiten bij het team en zal de definitieve subsidie en krediet voor de planuitwerking aangevraagd worden. Naar verwachting zal dat in het najaar zijn van 2025. De realisatie van Veilige Vecht Dalfsen start in 2027/2028.

Een en ander is ook zichtbaar in het schema in Figuur 2.

JURIDISCHE EN/OF ORGANISATORISCHE GEVOLGEN

Het vaststellen van het voorkeursalternatief door het AB is een bestuurlijk besluit en geeft kader aan de uitwerking door het projectteam van het voorkeursalternatief naar een uitvoerbaar ontwerp. De wettelijk geregelde vaststelling en inspraak van het plan en ontwerp vindt plaats via het Projectbesluit Omgevingswet door het Dagelijks Bestuur. Volgens planning zal het Projectbesluit voor Veilige Vecht Dalfsen in 2026/2027 vastgesteld worden.

BIJZONDERE AANDACHTSPUNTEN EN RISICO'S

Er zijn twee trajecten die extra aandacht vragen en krijgen bij het uitwerken van het voorkeursalternatief. De eerste is een grote maatwerklocatie (Zijkolk nabij Genne) waar we samen met directe belanghebbenden tijdens de planuitwerking een passende oplossing gaan ontwerpen. Het tweede traject is nabij Langenholte. Hier zijn we in gesprek met de natuurbeheerder (Landschap Overijssel) om het gekozen alternatief beter te laten aansluiten bij de doelstellingen voor de nabijgelegen Natura 2000 habitats.

Belangrijk juridisch aandachtspunt en risico is het raakvlak met de Natura 2000 gebieden in het westelijke deel van het projectgebied en de vergunbaarheid van de stikstofemissie. In het VKA is zoveel mogelijk rekening gehouden met vergunbaarheid door het bepalen van de effecten en het opstellen van een Milieu Effect Rapport (MER). Verdere uitwerking hiervan volgt in de planuitwerking samen met de terreinbeheerders en Provincie Overijssel.

Wijzigingen in het voorkeursalternatief of een nieuw voorkeursalternatief worden ter vaststelling voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

OMGEVING; BETROKKENEN, PARTNERS EN DRAAGVLAK

In de verkenningsfase zijn medeoverheden, bewoners, bedrijven, terreinbeheerders en belangenorganisaties gedurende het gehele proces intensief betrokken. De partijen hebben meegedacht en meegewerkt via dijktafels, overleggen en keukentafelgesprekken. Ook is de omgeving voorafgaand aan belangrijke mijlpalen geïnformeerd, waaronder 1) over de opgave en start van de verkenning en 2) over de kansrijke alternatieven en 3) het concept VKA.

Afgelopen najaar heeft eenieder kunnen reageren op het concept voorkeursalternatief. Via de 'Reactienota concept-voorkeursalternatief Veilige Vecht' (bijlage 2) reageert het Dagelijks bestuur op de ingekomen reacties. De beantwoording is ter informatie als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Het voorkeursalternatief bevat diverse maatwerklocaties. Maatwerklocaties zijn locaties waar de kansrijke alternatieven, zonder aanpassing, tot ruimtebeslag leiden op woonhuizen, Natura 2000 of objecten met beschermde status. In de verkenning is onderzocht of er een haalbare maatwerkoplossing mogelijk is, hieruit blijkt dat de woonhuizen behouden kunnen blijven. In de planuitwerking wordt onderzocht wat de meest passende maatwerkoplossing is samen met de betreffende eigenaren en andere belanghebbenden voor die betreffende plekken.

De Bestuurlijke begeleidingsgroep (met vertegenwoordiging van het waterschap, Provincie Overijssel en de Gemeenten Dalfsen en Zwolle) heeft een positief advies gegeven op het VKA en vraagt om continuering van het omgevingsproces en aandacht voor de oplossing rondom de Zijlkolk en Langenholte. Het volledige advies en weergave van het draagvlak voor het VKA in de omgeving is beschreven in bijlage 3, Notitie Draagvlak.

Het waterschap heeft een advies gevraagd aan de commissie-mer over MER deel 1. De cie-mer geeft aan dat het MER deel 1 van Veilige Vecht voldoende informatie bevat om het milieubelang mee te wegen bij de keuze tussen kansrijk alternatief X en kansrijk alternatief Z. Ook geeft de cie-mer aan dat het MER deel 1 goed leesbaar en navolgbaar is. De commissie mist wel essentiële informatie over de keuze voor de locatie van de nevengeul en beveelt aan het dit aan te vullen met onderzoek aan de noordzijde van de Vecht. Het waterschap heeft het MER deel 1 daarom aangevuld met een onderbouwing waarom de geul aan de zuidzijde is geprojecteerd.

COMMUNICATIE

Rond het besluit van het AB over het voorkeursalternatief kiezen we twee informatielijnen in de communicatie:

1. Na de behandeling in het DB worden de mensen die een officiële reactie hebben ingediend op het concept VKA per brief geïnformeerd. Ook wijzen we hen in de brief op de behandeling van het voorstel in het AB op 4 juni.
2. Na de besluitvorming in het AB informeren we de (direct betrokken) stakeholders over het besluit van het AB en het vervolg van het project. Dat doen we digitaal (via veiligevlecht.wdodelta.nl, een nieuwsbrief, mail en persbericht) en met een brief per post.

VERVOLG / UITVOERING

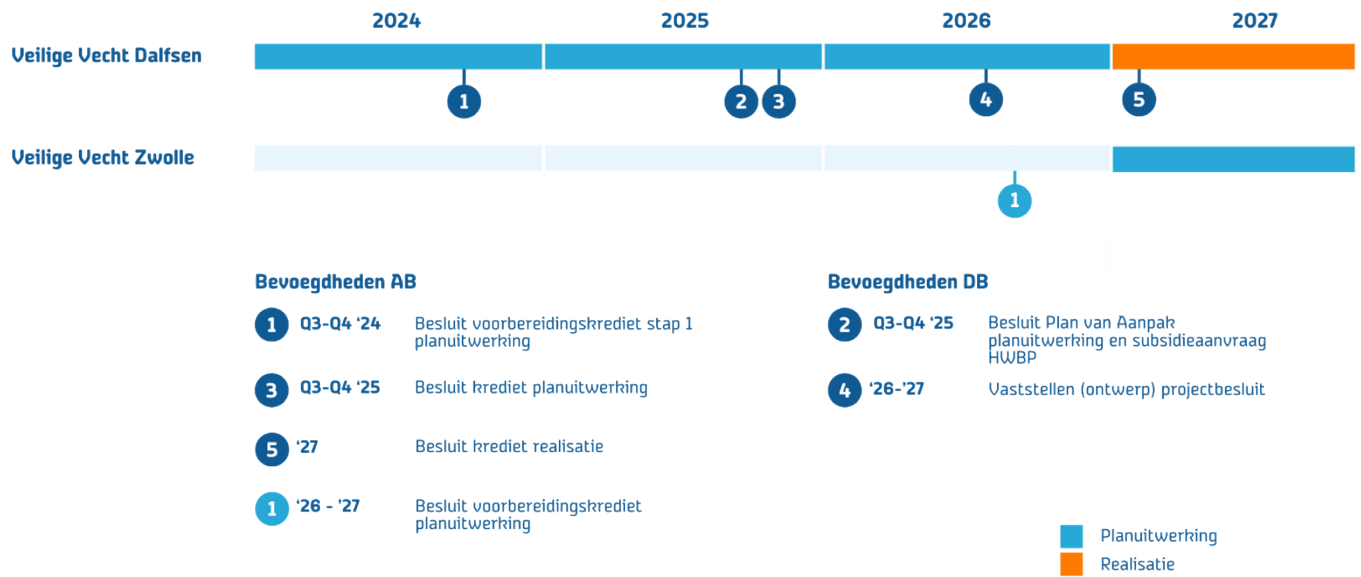
Het uitwerken van de plannen doet het waterschap in twee fasen. De uitwerking van het VKA start in 2024 in het oostelijk deel van het traject: tussen landgoed Rechteren en het gemeentehuis in Dalfsen aan de ene kant en de A28 in Zwolle aan de andere kant. De uitwerking hiervan gaat verder onder de naam Dijkversterking Veilige Vecht Dalfsen. Tussen 2024 en 2026 werkt het waterschap het ontwerp verder uit en werkt ze aan optimalisaties om de dijk zo goed mogelijk in te passen en resterende negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen.

Het resultaat is een ontwerp dat ruimtelijk ingepast is, waarin oplossingen bij maatwerklocaties zijn uitgewerkt en er duidelijkheid is over de definitieve en tijdelijke effecten. In de deze fase worden ook overeenkomsten gesloten met grondeigenaren. De planuitwerkingsfase sluit af met de formele procedures van het Projectbesluit door DB en bijbehorende vergunningen. Na 2026 start ditzelfde proces aan de westzijde, tussen de A28 en het Zwarte Water. Dit project gaat verder onder de naam Veilige Vecht Zwolle.

Ten behoeve van het vervolg is krediet nodig, alsmede subsidie van het Hoogwaterbeschermingsprogramma, en dus ook aanvullende besluitvorming. Hiervoor komen het projectteam Veilige Vecht Dalfsen terug bij het bestuur:

1. Najaar 2024 in het AB: Voorschotkrediet voor stap 1 van de planuitwerking; het opstellen van een Inpassend Ontwerp.
2. Najaar 2025 in het DB: Plan van Aanpak planuitwerking en subsidieaanvraag
3. Najaar 2025 in het AB: Na verstrekken van de gevraagde subsidie vragen we het definitieve krediet aan bij het Algemeen Bestuur.
4. 2026/2027 in het DB (niet financieel): Vaststellen Projectbesluit Veilige Vecht Dalfsen
5. 2027 in het AB: Aanvraag realisatiekrediet in het AB, na een succesvolle subsidieaanvraag bij het HWBP voor de realisatie van Veilige Vecht Dalfsen.

Eenzelfde spoor gaat lopen vanaf 2026 wanneer we de planuitwerking van Veilige Vecht Zwolle gaan starten.

Figuur 2 Beslismomenten en fasering Veilige Vecht Dalfsen en -Zwolle

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verkenningenrapport: [Verkenningenrapport Veilige Vecht \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)

Bijlage 2: Reactienota VKA Veilige Vecht

Bijlage 3: Notitie Draagvlak VKA Veilige Vecht

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris-directeur,
E.M. van Grol

de dijkgraaf,
D.S. Schoonman